

ЕФЕКТИВНІСТЬ І ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРІВ, АНАЛІТИКІВ ТА КОНТРОЛЕРІВ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ ПОЛІПШЕННЯ

ДЕРІЙ В. А.,

доктор економічних наук, доцент,

завідувач кафедри аудиту, ревізії та аналізу,

Тернопільський національний економічний університет,

м. Тернопіль, Україна

Реалії підготовки бухгалтерів, аналітиків та контролерів у вищих навчальних закладах. Бухгалтерів, аналітиків та контролерів в Україні готують понад 150 навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. Вважаємо, що це занадто багато, адже значна кількість таких закладів розпорошує сили науковців (докторів, кандидатів наук) і не дає їм змоги підтримувати на належному рівні свій науково-дослідницький потенціал та забезпечувати високу педагогічну і методичну майстерність. За нашим переконанням, помиляється той, хто каже, що бухгалтерам, аналітикам і контролерам потрібна тільки практика, а теорію вони самотужки вивчать. Так, справді, практичні навички нашим фахівцям дуже необхідні (особливо, з навчальної дисципліни «1С: Бухгалтерія», яка є продуктом російської фірми «1С» і яку доцільно замінити на український аналог), проте для глибокого розуміння швидкоплинних процесів, що відбуваються нині у нас на макро- та мікроекономічних рівнях, без теорії фахівцю неможливо ефективно і якісно працювати.

Проблеми вищої освітньої підготовки. Проблеми у вищій школі України, починаючи з 1992 року, лише загострювались в різних аспектах: концептуальних, фінансових, кадрових, технічних, технологічних, інформаційних, методичних, організаційних тощо. 2014 рік став роком

ухвалення принципово нового Закону України «Про вищу освіту», який, загалом, є доволі прогресивним і перспективним. Згідно із п. 2 ст. 5 цього Закону, тепер в Україні є п'ять ступенів вищої освіти: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії та доктор наук [1].

Проблеми вищої освітньої підготовки в Україні, на нашу думку, наступні:

- проблема підвищення відсотка фахових навчальних дисциплін в загальному обсязі годин підготовки бакалавра, магістра та узгодження навчальних планів, кількості годин аудиторних занять в цих планах між кафедрами, факультетами. На жаль, майбутнім бухгалтерам, аналітикам і контролерам, з нашої точки зору, не надають достатньої кількості годин на аудиторне вивчення основних фахових навчальних дисциплін, особливо такої навчальної дисципліни як «Теорія бухгалтерського обліку». Практичні заняття за обсягом годин слід було б збільшити у 1,5-2 рази, щоб студенти могли ґрунтовно, без поспіху, розібратись в основних азах бухгалтерського обліку;
- проблема посилення практичної складової під час проведення аудиторних занять, проходження навчальної, навчально-виробничої, виробничої, переддипломної практик, стажування магістрів з використанням первинних документів, облікових реєстрів, форм звітності на персональних комп'ютерах. Водночас, така проблема пов'язана із об'єктивною потребою матеріально заохочувати керівників практик від підприємств. У 1980-х роках таким керівникам нараховували погодинну оплату праці, як звичайним викладачам (асистентам) кафедри, в обсягах 20-30 академічних годин в розрахунку на кожного практиканта;
- проблема покращення навиків і вмінь пошуку, опрацювання та використання літературних джерел, написання курсових, наукових і дипломних робіт, а також творчого написання (а не плагіату, копіювання текстів) наукових статей, тез доповідей. На жаль, варто визнати, що багато студентів не вміють та не хочуть, а інколи і бояться виконувати творчі завдання, адже це займає значну кількість годин часу та потребує великої наполегливості і терпіння;
- проблема переходу від спеціальності 030509 «Облік і аудит» до спеціальності 071 «Облік і оподаткування» з 1 вересня 2015 року [2]. Наступною за такою спеціальністю є спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Вважаємо, що оподаткування логічніше було б включити саме до цієї спеціальності. Існує також думка, що до спеціальності 071 «Облік і оподаткування» слід віднести

оподаткування на рівні підприємства (мікрорівні), а до спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» оподаткування на мезо- та макрорівнях.

Перспективи поліпшення вищої освітньої підготовки бухгалтерів, аналітиків та контролерів. Поліпшення вищої освітньої підготовки бухгалтерів, аналітиків та контролерів необхідно здійснювати планомірно із врахування вітчизняного і зарубіжного досвіду. Наші фахівці повинні бути дуже компетентними людьми у фінансовому і управлінському обліку, економічному контролі й аналізі, оподаткуванні, аудиті, нормативно-правовому забезпеченні, менеджменті, фінансах, оплаті праці, ціноутворенні і т. д. Ці фахівці змушені скрупульозно вивчати теорію та практику перелічених вище предметів, стежити за новинами і новинками, освоювати новітні технічні засоби збирання, зберігання та передавання інформації, підвищувати свій фаховий рівень на курсах підвищення кваліфікації, мовних курсах, тренінгах, стажуваннях. В розвитку освітнього процесу фахівця з обліку, аналізу й контролю вищої кваліфікації має бути зацікавленим, як сам фахівець, так і його працедавець, адже це насушна вимога нинішнього часу.

Література:

1. Про вищу освіту / Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти / Затверджено постановою Кабінету України від 29 квітня 2015 р. № 266-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kadrovik01.com.ua/regulations/2339/439611/>